

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

KALEVAGATAN 6 - HELSINGFORS 10
Telefon (växel) 642511 Postgiro 120811-5
Affärsbankerna Andelskassorna Sparbankerna konto 5041-6

Cirkulär nr 16/70

18.9.1970

Till arbetspensionsanstalterna

Betr: villkor och grunder för fribrev

Social- och hälsovårdsministeriet fastställde 24.8.1970 villkor och grunder för fribrev motsvarande minimiskyddet enligt arbetspensionslagarna (bilaga 1), villkor och grunder beträffande fribrev för frivilliga tilläggsförmåner enligt arbetspensionslagarna (bilaga 2) samt villkor och grunder för fribrev för arbetsgivares pensionsförsäkring (bilaga 3).

De nya villkoren och grunderna tillämpas på fribrev, som grundar sig på pensionsanordning enligt APL, FÖPL, LFÖPL eller KAPL.

De nya villkoren och grunderna för minimiskyddet motsvarande fribrev ersätter motsvarande villkor och grunder, vilka medföljde som bilaga till Pensionsskyddscentralens cirkulär nr 3/69. De nya villkoren och grunderna omfattar ändringar beträffande fastställandet av pensionsstorlek (5 § 3 mom. och 12 §) i så fall, att en lägre pensionsålder än 65 år anslutits till något av de pensionsgrundande arbetsförhållandena, samt beträffande retroaktivt erläggande av ålderspension. Härefter kan ålderspension utbetalas tidigast från början av den månad, som följer efter pensionsansökningen, såvitt giltig orsak för ansökningens dröjande ej kan företes.

De nya villkoren och grunderna beträffande fribrev för frivilliga tilläggsförmåner ersätter motsvarande villkor och grunder, vilka medföljde som bilaga till Pensionsskyddscentralens cirkulär nr 15/67.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Markku Kaikkonen
Markku Kaikkonen

Jouko Sirkesalo
Jouko Sirkesalo

Bilagor:

- 1) Villkor och grunder för fribrev motsvarande minimiskyddet
- 2) Villkor och grunder för fribrev beträffande frivilliga tilläggsförmåner
- 3) Villkor och grunder för fribrev beträffande arbetsgivareförsäkring

V I L L K O R   O C H   G R U N D E R   F Ö R   F R I B R E V
som motsvarar minimiskydd enligt arbetspensionslagarna

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

1 §.

Dessa villkor och grunder tillämpas på fribrev, som grundar sig på pensionsanordning av minimiskydd i enlighet med lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare.

I pensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare tillämpas dessa villkor och grunder även i så fall, att pensionsåldern är en annan än 65 år eller att villkoren för erhållande av invalidpension eller familjepension är lindrigare än lagens minimifordringar. Dessa villkor och grunder tillämpas jämväl på pensionsanordning enligt minimiskydd, vilken beviljats enligt 11 § 2 momentet lagen om pension för företagare eller 11 § 2 momentet lagen om pension för lantbruksföretagare.

Dessa villkor och grunder tillämpas icke på fribrev, som grundar sig på arbetsgivarens pensionsförsäkring enligt lagen om pension för arbetstagare.

FRIBREV

2 §.

Rätt till framtida pension på grund av arbetsförhållande eller företagarperiod, som upphör utan att försäkrad eller anhörig till honom omedelbart är berättigad till pension, förverkligas genom ett mot denna förmån svarande fribrev.

PENSIONSÄTT

3 §.

På grund av fribrev har försäkrad rätt att erhålla

- ålderspension sedan han fyllt 65 år, under förutsättning, att han icke mera står i arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare, och

- invalidpension enligt 4 § 3 och 4 mom. lagen om pension för arbetstagare, dock icke om han har rätt till invalidpension med tillämpning av 6 § 3 mom. i sagda lag eller 7 § 1 och 4 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller till invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare.

Hade arbetstagaren vid sitt frånfälle på grund av i 1 momentet avsett fribrev rätt till pension, har i 4 § 5 momentet lagen om pension för arbetstagare sagd förmånstagare med i 4 a § stadgade begränsningar rätt att erhålla familjepension efter honom på grund av samma fribrev enligt 4 b § lagen om pension för arbetstagare.

Beviljas pension på grund av arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller på grund av arbetstagarens frivilliga fortsatta försäkring eller på grund av lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, med avvikande från villkoren i 1 och 2 momentet, omvandlas tidigare fribrev att motsvara de villkor, som ansluter sig till sagda senaste arbetsförhållande eller fortsatta försäkring eller företagarperiod.

4 §.

Då invalidpensionstagare uppnår i 3 § avsedd, till erhållande av ålderspension berättigande ålder, förändras hans pension till ålderspension från ingången av följande kalendermånad.

PENSIONENS STORLEK

5 §.

Beloppet av fribrevspension uträknas på sätt, varom stadgats i 5 § 1 momentet lagen om pension för arbetstagare.

Avviker pensionsåldern enligt de till arbetsförhållandet hörande villkoren för pensionsskyddet från 65 år, multipliceras pensionens i 1 momentet avsedda belopp vid fribrevets beräkning med den koefficient

nedanstående tabell utvisar:

pensionsålder	koefficient	pensionsålder	koefficient
50 eller lägre	3.45	65	1.00
51	3.21	66	0.90
52	2.99	67	0.81
53	2.78	68	0.73
54	2.58	69	0.65
55	2.39	70	0.58
56	2.21	71	0.52
57	2.04	72	0.46
58	1.88	73	0.40
59	1.73	74	0.35
60	1.59	75	0.30
61	1.46	76	0.26
62	1.33	77	0.23
63	1.21	78	0.19
64	1.10	79 eller högre	0.16

Börjar pension utgå vid annan ålder än 65 år, ändras det enligt 1 och 2 momentet beräknade pensionsbeloppet som grundar sig på fribrev genom att dividera det med i tabellen i 2 momentet angiven koefficient som motsvarar pensionstagarens ålder vid tidpunkten för pensionens början. Invalidpensions belopp skall emellertid för ettbart fribrevs del uppgå till minst det belopp, varom stadgats i 1 momentet. Åldern bestäms med en månads noggrannhet och denna ålder motsvarande koefficienter beräknas ur tabellen medelst linjär interpolation med två decimalers noggrannhet.

Vid beräkningen av fribrev, som motsvarar minimiskydd enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas 2 momentet icke.

6 §.

Vid beräkningen av på fribrev grundad pensions belopp som avses i 5 a § 2 och 3 momentet lagen om pension för arbetstagare tillämpas 5 § i dessa villkor.

7 §.

Beloppet av familjepension, som grundar sig på fribrev beräknas enligt 7 a § lagen om pension för arbetstagare på grund av beloppet av

ålders- eller invalidpensionen enligt dessa grunder. Som förhöjning som avses i 5 § 2 momentet lagen om pension för arbetstagare bör emellertid inte anses eventuell förhöjning av ålderspension på den grunden, att pensionens belopp ändrats att motsvara i 3 § avsedd pensionsålder.

8 §.

Då invalidpension ändras till ålderspension är ålderspensionen för de arbetsförhållandes och företagarperioders del, på vilka invalidpensionen grundar sig, lika stor som invalidpensionen.

MINSKNING AV INVALIDPENSION

9 §.

Invalidpension eller till 18 år fyllt arbetsförmöget barn utgående familjepension må minskas, ifall pensionstagaren förorsakat sin invaliditet genom grovt vållande eller ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom brottslig handling.

UTBETALNING AV PENSION

10 §.

Ålderspension erläggs från ingången av den månad, som närmast följer efter den, under vilken arbetstagaren blivit berättigad att erhålla ålderspension, dock ej utan giltig orsak retroaktivt före ingången av den månad, som följer efter ansökandet om pension.

Har till utbetalning förfallen pensionsrat icke lyfts inom tre år från det den pensionsberättigade erhöll kännedom om, att pensionen stod att lyfta, eller inom tio år från pensionens förfalldag, är rätten till denna pensionsrat förverkad.

På förfallen pensionsrat erläggs icke ränta.

11 §.

Pensionstagare skall vid anfordran för pensionsanstalten förete utredning om, att förutsättningarna för erhållande av pension fortfarande föreligger. Utbetalningen av pensionen kan inställas tills utredningen avgivits.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

12 §

Beviljas arbetstagare invalidpension med tillämpning av 6 § 3 mom. lagen om pension för arbetstagare eller 7 § 1 mom. lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare, eller om efter arbetstagare beviljas familjepension, som enligt 7 a § 1 momentet grundar sig på sagda invalidpension, beräknas den del av pensionen, som i annat fall hade grundat sig på fribrev, i enlighet med bestämmelserna i 5 § 1 och 2 momentet i dessa villkor, och det sålunda erhållna pensionsbeloppet divideras med den koefficient i tabellen i 5 § 2 momentet, som motsvarar pensionsåldern i det senaste arbetsförhållandet. Pensionens totalbelopp bör emellertid uppgå till minst samma belopp som den pension, som på grund av enbart tidigare fribrev beräknats enligt 5 § i dessa villkor.

Vad som föreskrivits i 1 momentet tillämpas även vid beräkningen av i 5 a § lagen om pension för arbetstagare avsett minimibelopp.

13 §.

I övrigt gäller vad som stadgats i de i 1 § sagda lagarna eller föreskrivits med stöd av dem.

VILLKOR OCH GRUNDER FÖR FRIBREV BETRÄFFANDE FRIVILLIGA TILLÄGGSFÖRMÄNER
enligt arbetspensionslagarna

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

1 §.

Dessa villkor och grunder tillämpas på fribrev, som grundar sig på i 11 § lagen om pension för arbetstagare, 11 § 1 momentet lagen om pension för företagare eller 11 § 1 momentet lagen om pension för lantbruksföretagare avsedd tilläggspensionsanordning.

FRIBREV

2 §

Rätt till framtida tilläggspension på grund av arbetsförhållande eller företagarperiod, som upphör utan att försäkrad eller anhörig till honom omedelbart är berättigad till pension, förverkligas genom ett mot denna förmån svarande fribrev skilt för ålders- och invalidpensions och skilt för familjepensions del.

I tilläggspensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare uppkommer emellertid icke fribrev för

- begravningsbidrags del, ej heller
- för den tilläggsdel till invalidpension, som försäkras, då pensionsåldern i pensionsanordningen överstiger 65 år.

I tilläggspensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare, i vilken pensionsåldern är lägre än 65 år, uppkommer ej heller skilt fribrev för ålderspensions tilläggsdel, som försäkras från anordningens pensionsålder till folkpensioneringens pensionsålder.

I tilläggspensionsanordning enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare, i vilken pensionsåldern är lägre än 65 år, uppkommer ej skilt fribrev för ålderspensions tilläggsdels del.

PENSIONS RÄTT

3 §.

På grund av ålders- och invalidpensionsfribrev har försäkrad rätt att erhålla

- ålderspension sedan han fyllt 65 år under förutsättning, att han icke mera står i arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare; och
- invalidpension enligt 4 § 3 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare, dock icke om han har rätt till invalidpension med tillämpning av 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare eller 7 § 1 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, eller till invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare.

På grund av familjepensionsfribrev har i 4 § 5 momentet lagen om pension för arbetstagare nämnd förmånstagare rätt att efter försäkrad med i 4 a § stadgade begränsningar erhålla familjepension i enlighet med 4 b § lagen om pension för arbetstagare, dock icke i så fall, att försäkrad vid sitt frånfälle ägde rätt till invalidpension med tillämpning av 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare eller 7 § 1 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller till invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare.

Beviljas pension på grund av arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller på grund av arbetstagares frivilliga fortsatta försäkring eller på grund av lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, med avvikande från villkoren i 1 och 2 momentet, omvandlas tidigare fribrev att motsvara de villkor, som ansluter sig till sagda senaste arbetsförhållande eller fortsatta försäkring eller företagarperiod.

PENSIONENS STORLEK

4 §.

På fribrev grundad pension är, såvitt ej annat följer av det nedan sagda, sådär pension enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fastställda villkoren och grunderna för tilläggspensionsförsäkring, som intjänats fram till den tidpunkt, då fribrevet uppkommer.

Avviker pensionsåldern enligt villkoren för pensionsskyddet i tilläggspensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare från 65 år, multipliceras ålders- och invalidpension enligt 1 momentet då fribrevet beräknas med en omvandlingskoefficient. Omvandlingskoefficienten är den koefficient för ålders- och invalidpensions kapitalvärde, som motsvarar pensionsanordningens pensionsålder, dividerad med samma koefficient för kapitalvärde, men med den, som motsvarar pensionsåldern 65 år. Vid beräkningen av omvandlingskoefficienten skall de använda koefficienterna för kapitalvärde motsvara den försäkrades ålder och kön samt villkoret för erhållande av invalidpension enligt minimifordringarna i lagen om pension för arbetstagare. Såsom den försäkrades ålder används den ålder, som beräknats med en månads noggrannhet för tidpunkten då försäkringen upphör.

Beror familjepensions storlek i tilläggspensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare av förmånstagarnas antal med avvikelse från stadgandena i 7 a § 1 momentet lagen om pension för arbetstagare, multipliceras familjepension enligt 1 momentet då fribrev beräknas med den omvandlingskoefficient, som motsvarar den försäkrades ålder, och produkten divideras med samma koefficient men med den, som beräknats genom att pensionsanordningens pensionsålder använts som den försäkrades ålder. Omvandlingskoefficienten är den koefficient för familjepensions kapitalvärde, som motsvarar definitionen av familjepension i pensionsanordningen, dividerad med den koefficient för kapitalvärde, som motsvarar definitionen enligt 7 a § 1 momentet lagen om pension för arbetstagare. De koefficienter för kapitalvärde, som används vid beräkningen av omvandlingskoefficienten, bör motsvara den försäkrades ålder och villkoret för erhållande av familjepension enligt minimifordringarna i lagen om pension för arbetstagare. Såsom den försäkrades ålder används den ålder, som beräknats med en månads noggrannhet för tidpunkten då försäkringen upphör.

5 §.

Beviljas pension, som grundar sig på ålders- och invalidpensionsfribrev med tillämpning av 3 § 3 momentet enligt pensionsålder,

som avviker från 65 år, divideras fribrevets belopp med den omvandlingskoefficient enligt 4 § 2 momentet, som motsvarar pensionstagarens ålder vid tidpunkten för pensionens början. Har pensionstagaren härvid redan uppnått pensionsåldern, används denna som ålder.

Börjar ålderspension efter pensionsålderns uppnående, förhöjs pensionen i enlighet med 5 § 2 momentet lagen om pension för arbetstagare.

SAMORDNING AV ÅLDERS- OCH INVALIDPENSIONER

6 §.

Erhåller person invalid- eller ålderspension, som avses i dessa villkor, och därjämte livränta på grund av lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, eller på grund av sig själv ådragen skada fortsatt ersättning enligt lagen om trafikförsäkring och om härvid dessa pensioner jämte det sammanlagda beloppet av de ålders- och invalidpensioner, han erhåller enligt lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare samt på grund av tjänste-, befattnings- eller arbetsförhållande, till följd av de ovannämnda livräntorna och fortsatta ersättningarna överstiger den samordningsgräns, som bestämts i 8 § 2 och 3 mom. lagen om pension för arbetstagare, avdrages den överskjutande delen med nedan i 2 mom. sagda undantag från den på frivilliga tilläggsförmåner grundade pensionen. Grundar sig pensionen på två eller flere arbetsförhållanden eller företagarperioder, minskas på varje arbetsförhållande och företagarperiod grundad del i samma förhållande.

Det av samordningen förorsakade avdraget begränsas sålunda, att det sammanlagda beloppet av pensionerna enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om skada, ådragen i militärtjänst, och lagen om trafikförsäkring samt de övriga pensionerna, som nämnts i 1 mom. efter gjort avdrag är minst lika stort som sistnämnda pensioner vore, ifall rätt till pensioner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om skada, ådragen i militärtjänst, och lagen om trafikförsäkring, icke hade förelagat.

7 §.

Förutom i fall, som nämnts i 2 mom., förrättas ovan i 6 § avsedd samordning av pensioner ånyo endast, om pensionstagare beviljas ålders- eller invalidpension i anledning av sådant nytt pensionsfall, som avses i lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för arbetstagare

i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, dock icke i det fall, då invalidpension förändras till ålderspension utan att grunderna för pensionens belopp härigenom förändras.

Beviljas pensionstagare ovan i 6 § avsedd annan pension, förrättas samordning av pensionerna ånyo. På ansökan förrättas samordningen även ånyo, om beloppet av i 6 § avsedd annan pension väsentligt förändrats.

SAMORDNING AV FAMILJEPENSIONER

8 §.

Erlägges i dessa villkor avsedd familjepension till förmånstagare, som efter förmånslåtaren även erhåller försörjningspension enligt lagen om olycksfallsförsäkring eller lagen om skada, ådragen i militärtjänst, eller fortsatt understöd enligt lagen om trafikförsäkring och om härvid det sammanlagda beloppet av de ovannämnda familjepensionerna sammanräknade med de på grund av lagen om pension för arbetstagare, lagen om pension för företagare i kortvariga arbetsförhållanden, lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare eller på grund av förmånslåtarens andra tjänster-, befattnings- eller arbetsförhållanden utgående pensionerna och fortsatta understöden överstiger den samordningsgräns, som bestämts i enlighet med 8 § 5 mom. lagen om pension för arbetstagare, avdrages den överstigande delen med i 2 mom. sagda undantag från beloppet av den i dessa villkor avsedda familjepensionen genom att minska envar förmånstagares pension i samma proportion. Härvid toges emellertid inte i beaktande sådan förhöjning för bestämd tid, som ingår i till förmånstagaren på grund av annan lag eller offentlig pensionsstadga beviljad pension eller fortsatt understöd. Grundar sig i dessa villkor avsedd familjepension på två eller flere arbetsförhållanden eller företagarperioder, minskas på varje arbetsförhållande och företagarperiod grundad del i samma proportion.

Det av samordningen förorsakade avdraget begränsas sålunda, att det sammanlagda beloppet av pensionerna enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om skada, ådragen i militärtjänst, och lagen om trafikförsäkring ävensom av de i 1 mom. nämnda familjepensionerna efter gjort avdrag är minst lika stort som de sistnämnda pensionerna vore, ifall pensioner enligt lagen om olycksfallsförsäkring, lagen om skada, ådragen i militärtjänst, och lagen om trafikförsäkring icke hade förekommit.

9 §.

Samordning av familjepensioner förrättas ånyo då barn, som är förmånstagare fyller 16 år eller då annan förmånstagare än 16 år fyllt barn upphör att vara förmånstagare, om tilläggspensionens belopp sålunda stiger.

Beviljas förmånstagare ovan i 8 § avsedd annan pension, förrättas samordning av familjepensioner ånyo. Ifall beloppet av i 8 § avsedd pension väsentligt förändrats, förrättas samordning på ansökan även ånyo.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

10 §.

Beviljas försäkrad på grund av 3 § 3 momentet invalidpension avvikande från de i 3 § 1 momentet stadgade förutsättningarna eller familjepension åt hans anhörig avvikande från de i 3 § 2 momentet stadgade förutsättningarna, beräknas beloppet av på fribrev grundad pension i enlighet med 4 § och 5 § 1 momentet.

11 §.

Anordnas för de försäkrade till följd av ändring av lagstiftningen sådana pensionsförmåner, som motsvarar på fribrev grundade förmåner, må de senare minskas med ändringarna motsvarande belopp enligt grunder, social- och hälsovårdsministeriet särskilt fastställer för detta ändamål.

12 §.

Minskning av ålderspension, varom stadgats i 6 § 2 momentet lagen om pension för lantbruksföretagare berör icke fribrev enligt dessa villkor och grunder.

13 §.

I övrigt gäller i tillämpliga delar, vad som föreskrivits i villkoren och grunderna för fribrev, som motsvarar minimiskyddet.

VILLKOR OCH GRUNDER FÖR FRIBREV
beträffande arbetsgivares pensionsförsäkring

TILLÄMPNINGSSOMRÅDE

1 §.

Dessa villkor och grunder tillämpas på arbetsgivares fribrev, som grundar sig på pensionsanordning enligt lagen om pension för arbetstagare avseende minimiskydd, i vilken pensionsanordning arbetsgivaren innefattat sig själv enligt 1 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare, sådant sagda lagrum är i lagarna den 8.7.1961 och 16.12.1966.

FRIBREV

2 §.

Rätt till framtida pension på grund av försäkring, som upphör utan att försäkrad eller anhörig till honom omedelbart är berättigad till pension, förverkligas genom ett mot denne förmån svarande fribrev, skilt för ålders- och invalidpensions och skilt för familjepensions del.

PENSIONS RÄTT

3 §.

Försäkrad har rätt att på grund av fribrev för ålders- och invalidpension erhålla

- ålderspension sedan han fyllt 65 år under förutsättning, att han icke mera står i arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare; och

- invalidpension enligt 4 § 3 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare, dock icke om han har rätt till invalidpension med tillämpning av 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare eller 7 § 1 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, eller till invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare.

På grund av fribrev för familjepension har i 4 § 5 momentet omnämnd förmånstagare rätt att med i 4 a § stadgade begränsningar efter försäkrad erhålla familjepension enligt 4 b § lagen om pension för arbetstagare, dock icke, om den försäkrade vid sitt fränfälle hade rätt till invalidpension med tillämpning av 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare eller 7 § 1 och 4 momentet lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden, eller till invalidpension enligt lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, på vilken pension motsvarande tillämpats stadgandena i 6 § 3 momentet lagen om pension för arbetstagare.

Beviljas pension på grund av arbetsförhållande, som faller under lagen om pension för arbetstagare eller lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden eller på grund av arbetstagarens frivilliga fortsatta försäkring, eller på grund av lagen om pension för företagare eller lagen om pension för lantbruksföretagare, med avvikande från villkoren i 1 och 2 momentet, omvandlas tidigare fribrev att motsvara de villkor, som ansluter sig till sagda senaste arbetsförhållande eller fortsatta försäkring eller företagarperiod.

4 §.

Då invalidpensionstagare uppnår i 3 § avsedd, till erhållande av ålderspension berättigande ålder, förändras hans pension till ålderspension från ingången av följande kalendermånad.

PENSIONENS STORLEK

5 §.

På fribrev grundad pensions belopp beräknas, om ej annat följer av det nedan sagda, enligt de av social- och hälsovårdsministeriet fast-

ställda villkoren och grunderna för arbetsgivareförsäkring.

Avviker pensionsåldern enligt de till arbetsgivareförsäkringen anslutna villkoren från 65 år, multipliceras ålders- och invalidpensionen enligt 1 momentet vid beräkandet av fribrev med en omvandlingskoefficient. Omvandlingskoefficienten är den koefficient för ålders- och invalidpensions kapitalvärde, som motsvarar pensionsanordningens pensionsålder, dividerad med samma koefficient men den, som motsvarar pensionsåldern 65 år. Vid beräkningen av omvandlingskoefficienten skall de använda koefficienterna för kapitalvärde motsvara den försäkrades ålder och kön samt villkoret för erhållande av invalidpension enligt minimifordringarna i lagen om pension för arbetstagare. Såsom den försäkrades ålder används den ålder, som beräknats med en månads noggrannhet för tidpunkten då försäkringen upphör.

6 §.

Beviljas ålders- och invalidpension på grund av fribrev enligt 3 § 3 momentet enligt från 65 år avvikande pensionsålder divideras fribrevets belopp med den omvandlingskoefficient enligt 5 § 2 momentet, som motsvarar pensionstagarens ålder vid den tidpunkt, då pensionen begynner. Har pensionstagaren härvid redan uppnått pensionsåldern, används denna som ålder.

Begynner ålderspension efter uppnåendet av pensionsåldern, förhöjs pensionen enligt 5 § 2 momentet lagen om pension för arbetstagare.

7 §.

Från pension enligt dessa villkor och grunder avdras icke i 8 och 8 a § lagen om pension för arbetstagare avsett belopp.

MINSKNING AV PENSION

8 §.

Invalidpension eller till 18 år fyllt arbetsoförmöget barn utgående familjepension må minskas, ifall pensionstagaren förorsakat sin invaliditet genom grovt vållande eller ådragit sig sjukdom, lyte eller skada genom brottslig handling.

UTBETALNING AV PENSION

9 §.

Ålderspension erläggs från ingången av den månad, som närmast följer efter den, under vilken arbetstagaren blivit berättigad att erhålla ålderspension, dock ej utan giltig orsak retroaktivt före ingången av den månad, som följer efter ansökandet om pension.

Har till utbetalning förfallen pensionsrat icke lyfts inom tre år från det den pensionsberättigade erhöll kännedom om, att pensionen stod att lyfta, eller inom tio år från pensionens förfallodag, är rätten till denna pensionsrat förverkad.

På förfallen pensionsrat erläggs icke ränta.

10 §.

Pensionstagare skall vid anfordran för pensionsanstalten förete utredning om, att förutsättningarna för erhållande av pension fortfarande föreligger. Utbetalningen av pensionen kan inställas tills utredningen avgivits.

Den som söker eller erhåller invalidpension samt barn, som söker eller erhåller familjepension för tid efter fyllda 18 år är skyldiga att, om de av pensionsanstalten därtill förständigas för utredande av arbetsförmågan låta undersöka sig hos en av pensionsanstalten namngiven läkare eller på sjukhus som pensionsanstalten anvisat. Pensionsanstalten ersätter härvid de av undersökningen föranledda kostnaderna, till vilka även räknas skäliga resekostnader och ett skäligt dagtraktamente för resa, som enligt förständigandet företagits till annan ort.

Underlåter pensionssökanden eller pensionstagaren att efterkomma ovan i 2 momentet avsett förständigande utan giltig orsak, må ansökningens behandling förordnas förfalla eller utbetalningen av redan beviljad pension avbrytas, tills förständigandet efterkommits.

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

11 §.

Beviljas försäkrad invalidpension på grund av 3 § 3 momentet med avvikande från de förutsättningar, varom stadgats i 3 § 1 momentet, eller familjepension åt hans anhöriga med avvikande från förutsättningarna i 3 § 2 momentet, beräknas på fribrev grundad pensions belopp enligt 5 § och 6 § 1 momentet.